HEKİM ve YAŞAM

İZMİR TABİP ODASI YAYINI 2003/4

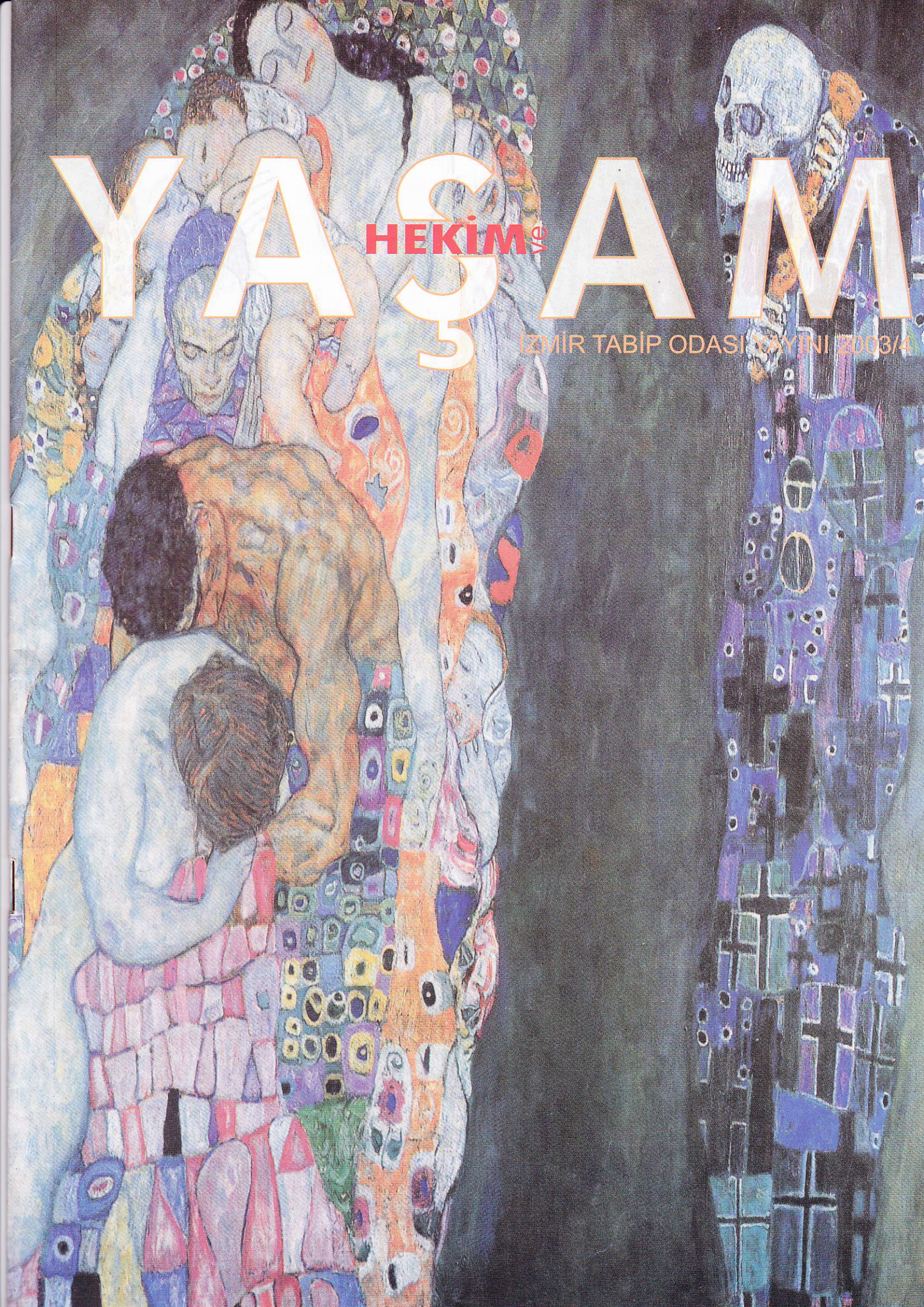

Bizler savaş ölüleriyiz,

Bundan böyle karşı-karşıya değiliz;

Bildiririz.

Özdemir Asaf

KOLSUZ SENFONİ

*Halis Ulaş**

Dakikalar saatleri, saatler günleri izlerken ansızın yılların birbiri ardına geçtiğini fark ederiz. İz bırakan anıları düşündüğümüzde daha demincek yaşanmış gibi gelir. Günler bir sarkacın sonsuz sıkıcılığında tekdüze yaşanır, yaşanır, yaşanır gider. Oysa yaşam ayrıntılarda gizlidir. Yorgunluktan canımız çıkmışken dudaklarımızdan farkında olmadan çıkan müziğin ezgisindedir yaşam. Gönlümüzden kopup gelen ezginin notalarına tutunuruz. Adeta bir zaman ve mekan yolculuğuna çıkarır notalar bizi. Kimi zaman rengarenk çiçeklerin olduğu yemyeşil kırların renk ahenginde, sırt üstü uzanmış gökyüzünü seyrederken buluruz kendimizi, dinginleşiriz. Kimi zaman bir ninninin ezgisinde sürüklenip, sözcüklerin bilincine varamadığımız bir zamanda buluruz kendimizi, çocuklaşırız. Kimi zaman da gurbetteki sevgilinin hasreti çöreklenir içimize, hüzünleniriz. Peki hiç kendinizi birinci dünya savaşının ortasında bir cephede buldunuz mu? Ezgiler sizi topların, tüfeklerin, tabancaların gürültüsüne; vurulmuş insanların acı çığlıklarına; oluk oluk akan kanın vahşetine; ölümün tarifsiz sessizliğine ya da kopmuş bir kolun suçluluğuna sürükledi mi? Tüm insani duyarlılıkların yerini cinayete, açgözlülüğe, göz yaşına, korkuya bıraktığı Birinci Dünya Savaşı sırasında; kan ve barut kokusu insanların genzini yakarken dünyaca ünlü besteci Ravel de savaşmak zorunda kalmıştı. Ancak boyunun kısa olması nedeniyle Ravel'e cephe gerisinde kamyon şoförlüğü görevi verilmiş ve kamyonla cepheye cephane taşımakla görevlendirilmişti. Karşı cephede ise Avusturyalı askerler vardı. Tanınmış piyanist Paul Wittergenstein da bu cephede Fransızlara karşı savaşmak zorunda kalmıştı. Savaş öncesinde birbirlerini tanıyan iki sanatçı savaşın acımasızlığı içinde düşman olarak konumlanmışlardı. Savaş tüm acımasızlığıyla sürerken Paul Wittergenstein Fransız cephesinden atılan bir top mermisiyle yaralanır ve sağ kolunu yitirir. Belki kopan koluyla birlikte yaşam da anlamını yitirmiştir. Çünkü piyano çalamayacaktır. Artık piyanonun tuşlarına basan parmakları yüreğinin tercümanlığını yapamayacaktır Ravel bu olayı duyunca çok üzülür. Belki de Paul Wittergenstein'ın kolunun kopmasına neden olan top mermisini kendisinin taşıdığını düşünür. Cephede ölen ve yaralanan binlerce kişinin suçluluğu kopan bir kolda ete kemiğe bürünür ve Ravel'in yüreğine çıngıraklı bir yılan gibi çöreklenir. Suçluluk duygusuna, acısına, üzüntüsüne ve barışa dair umuduna notalar tercüman olur ve "Sol El Konçertosu"nu yazar. Yazdığı bu eseri de ünlü piyaniste adar. "Sol El Konçertosu" savaştan yıllar sonra ilk olarak, adandığı sanatçı "Paul Wittergentsein" tarafından yorumlanır. Sol el için Ravel tarafından yazılan piyano konçertosu Paul Wittergentsein'ın kopan kolunun acısını hafifletmiş midir bilinmez. Ancak bu konçertonun iki sanatçıyı birbirine daha da yakınlaştırdığı ve savaşların anlamsızlığını vurguladığı kesindir. Yaşam ayrıntılarda, ayrıntılar ise bir sarkacın sonsuz sıkıcılığında tekdüze yaşandığını sandığımız günlerde gizlidir. İşte bu günlerde çocuğun gördüğü düş, ağaç gölgesinde söylenen sevda sözleri, annelerimizin ninnileri, paylaşılan sıcak bir ekmek, dudaklarımızdan çıkan ezgiler yaşamı anlamlı kılar. Oysa savaş yaşama ihanettir. Çocukların gördükleri düşlerin kabusa dönmesi, yaşamın çok sesliliğinin birdenbire kesilmesidir savaş. Einstein yıllar önce "Savaş kazanıldı, barış değil" demişti. Bu sözü söyledikten sonrada kazanıldığı sanılan birçok savaşa yenildi barış. Artık kazanılan ya da kaybedilen savaşların çetelesini tutmamak için, sömürüsüz ve insanca bir yaşam için, anaların savaş nedeniyle çocuklarını gömmek zorunda kalmamaları için her dilde ve hep beraber avazımız çıktığı kadar haykırmalıyız; "BARIIIIIŞ"...

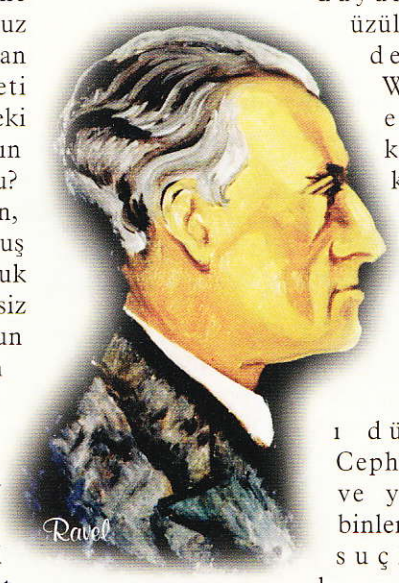

*Dokuz Eylül Tıp Fakültesi Psikiyatri A.D.